

N:o 15.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående skatt å vissa enskilda telefonanläggningar; gifven Stockholms slott den 31 december 1887.

Kongl. Maj:t, som anser statsverket genom beskattning af enskilda telefonledningar böra beredas någon ersättning för den förlust, sådana ledningar genom täflan med statens telegrafverk tillskynda detta verk, och finner ifrågavarande beskattning lämpligen kunna utgå under titeln *bevillning för särskilda förmåner och rättigheter*, vill, under åberopande i öfrigt af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag, härmed föreslå Riksdagen besluta, att, med ändring af § 8 i kongl. förordningen den 16 maj 1884 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, efter § 7 i berörda nådiga förordning må införas två §§ af följande lydelse:

G. Bevillningsafgift af telefoninnehafvare.

§ 8.

För hvarje telefonapparat, som står i förbindelse med en central-telefonstation och dertill hörande telefonnät, erlagge innehafvaren årligen en afgift af tio kronor. Sådan afgift erlægges dock icke för de apparater, hvilka anordnats af kongl. telegrafstyrelsen eller på statens bekostnad inrättas och underhållas.

Till upplysning vid denna afgifts debitering vare styrelse för telefonbolag eller telefonförening skyldig att hvarje år i Stockholm före den 1

augusti till öfverståthållareembetet och i öfriga delarne af riket före den 1 november till Kongl. Maj:ts befallningshafvande insända uppgift på samtliga innehafvare af telefonapparater, hvilka under någon del af löpande året varit förenade med bolagets eller föreningens telefontät. Af dessa uppgifter meddele öfverståthållareembetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande utdrag till vederbörande tjänstemän.

Försummar styrelse för telefonbolag eller förening att inom stadgad tid insända sådan uppgift, som i näst föregående mom. sägs, böte 5 kronor; och ege öfverståthållareembetet eller Kongl. Maj:ts befallningshafvande att med föreläggande af lämpligt vite infordra dylik uppgift.

Debitering, uppbörd, afkortning och redovisning.

§ 9.

De under litt. A, B, C, D och G omförmälda bevillningsafgifter skola införas i särskilda längder, hvilkas upprättande åligger på landet härads-skrifvaren och i stad vederbörande tjänsteman; och bör i öfrigt hvad angående debitering, uppbörd, afkortning och redovisning af bevillning af fast egendom samt af inkomst är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse äfven beträffande nyssnämnda bevillningsafgifter.

Kongl. Maj:t föreslår vidare, att omförmälda förändringar i förordningen af den 16 maj 1884 må tillämpas från och med början af år 1889.

Under förutsättning af Riksdagens bifall till de sålunda föreslagna förändringarne, är Kongl. Maj:t sinnad att vid utfärdande af en blifvande författning i ämnet vidtagna erforderliga förändringar i de till nyssberörda förordning hörande formulär.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Gust. Tamm.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 decem-
ber 1887.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern *Themptander*,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve *Ehrensward*,
Stadsråden: *Loven*,
von Steyern,
friherre *von Otter*,
Hammar skjöld,
von Krusenstjerna,
friherre *Tamm*,
friherre *Peyron*.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre *Tamm* yttrade:

»I underdånigt memorial den 26 augusti 1887 har telegrafstyrelsen fästat uppmärksamheten å den minskning i telegrafverkets inkomster, som tog sin början år 1884 och alltjemt är i fortgående.

Totalbeloppet af telegrafverkets inkomster har nemligen under nedan nämnda år utgjort:

år 1883	.....	kronor	1,350,442: 24,
» 1884	.....	»	1,329,927: 25,
» 1885	.....	»	1,325,127: 32,
» 1886	.....	»	1,246,527: 69.

Men för år 1887 antages beloppet ej komma att i nämnvärd mån öfverstiga 1,200,000 kronor och till enahanda belopp har telegrafstyrelsen beräknat 1889 års inkomster.

Under tiden har det ej, trots den bästa vilja, varit möjligt att nedsätta verkets utgifter i motsvarande mån. De för verket fastställda stater sluta å följande belopp:

för år 1883 å	.....	kronor	1,295,340: —
» » 1884 »	.....	»	1,297,110: —
» » 1885 »	.....	»	1,291,775: —
» » 1886 »	.....	»	1,289,850: —
» » 1887 »	.....	»	1,285,609: —
» » 1888 »	.....	»	1,274,358: —

I det förslag till reglering af telegrafverkets utgifter för år 1889, hvilket jag inom kort har att för Eders Kongl. Maj:t anmäla, har telegrafstyrelsen beräknat utgifterna till 1,260,000 kronor. För hvarje år blifver förhållandet således ogynnsammare och från och med innevarande år visar sig en brist, för hvars betäckande andra statsmedel under en eller annan form måste anlitas. I sådant afseende bör jag erinra derom, att Eders Kongl. Maj:t redan den 16 sistlidne september anbefalt statskontoret att af under händer varande medel anordna och till telegrafstyrelsen i mån af requisition utbetala ett penningeförskott af 50,000 kronor mot skyldighet för telegrafstyrelsen att återbetala detta förskott af inflytande medel, i den mån dessa dertill lemna tillgång, hvartill emellertid för närvarande ingen utsigt förefinnes.

Huruvida någon väsentligare besparing i utgifterna för post- och telegrafverken skulle vinnas genom dessa verks förening till ett, är en fråga, som flere gånger varit uppkastad och senast den 9 januari 1882 utgjort föremål för Eders Kongl. Maj:ts pröfning, som utföll så att Eders Kongl. Maj:t enligt statsrådets hemställan fann framställningen derom ej för det dåvarande föranleda vidare åtgärd. Till stöd för denna hemställan anförde då varande chefen för finansdepartementet hufvudsakligen två skäl: det ena den ökning i göromålen, som postsparbanksärendena antogos skola pålägga postpersonalen, och det andra ovissheten om hvilken omgestaltning af formerna för telegrafverksamheten uppfinningen af telefonen kunde medföra. I sistnämnda afseendet synes erfarenheten gifva vid handen, att telefonväsendet, långt ifrån att föranleda en ökning i göromålen för telegrafverkets personal, ledt till ett minskadt användande af telegrafen. Det är derföre min åsigt att, sedan ytterligare någon tids erfarenhet vunnits rörande alla på saken inverkan omständigheter, frågan om post- och telegrafverkens förening i ändamål att derigenom i någon mån nedbringa förvaltningskostnaden bör ånyo tagas under allvarlig ompröfning. Utan afseende å hvad af en sådan ompröfning kan framgå, finner jag dock de nuvarande omständigheterna mana till vidtagande

af en annan åtgärd, i öfverensstämmelse med hvad telegrafstyrelsen i den förstomförmälda skrivelsen hemställt.

Den inträdda betydliga minskningen i telegrafverkets inkomst har uppstått genom inskränkning af den inrikes telegramvexlingen. Den utländska telegramvexlingen har nemligen, med undantag endast för år 1884, varit i ett jemt om ock obetydligt stigande. Då det bör antagas, att de på telegrafkorrespondensen inverkan förlållanden, hvilka åstadkommt en förökning i den utländska korrespondensen, bort göra sig gällande äfven med afseende på den inländska, vill telegrafstyrelsen söka orsaken till oikheten i någon omständighet, som på de båda slagen af telegrafkorrespondens inverkat olika. Ett sådant inflytande har telefonväsendet utöfvat genom sin konkurrens med telegrafan i fråga om befordrande af meddelanden inom rikets gränser. Att det varit just denna konkurrens, som förorsakat den inländska telegramvexlingens förminskning, synes så mycket mera uppenbart som denna förminskning först lät sig märka under det år, nemligen 1884, då telefonförbindelser mellan olika telegraforter började i mera afsevärd grad komma till stånd. Dessa telefonförbindelsers ytterligare utvidgning har också sedermera åtföljts af motsvarande minskning af den inrikes telegrafkorrespondensen.

Då det alltså icke torde kunna bestridas, att statsverket lider en ganska känbar förlust till följd af de enskilda telefoninrättningarnas täflan med statens telegrafverk, har telegrafstyrelsen uttalat den mening, att staten härför borde fordra någon ersättning af dem, som draga nytta af telefoninrättningarna.

Telefonväsendet här i landet har som bekant fått utveckla sig med den allra största frihet och då inom representationen på, såsom mig synes, goda grunder snarare visat sig benägenhet att befordra vidare utsträckning af denna frihet än motsatsen, synes det icke antagligt att något förslag att genom lagbestämmelser inskränka de enskilda telefoninrättningarnas verksamhet i täflan med statstelegrafan skulle vinna framgång. Om nu emellertid de enskilda telefonnäten allt mer utvidgas, så att telefonförbindelse erhålles äfven mellan sins emellan mycket aflägsna orter — och härför finnes numera icke något tekniskt hinder — lider det icke något tvifvel, att minskningen i telegrafverkets inkomster varder så stor att verkets vidmakthållande i tidsenligt skick blir förenadt med känbar uppoffring från statsverkets sida. Det låter sig nemligen icke alltid göra att, så snart en telegrafstation till följd af konkurrens från enskilda telefonledningar upphör att betäcka sin driftkostnad, helt enkelt indraga densamma, ty telefonen kan, enligt hvad allmänt torde erkännas, åtminstone icke ännu i alla afseenden ersätta telegrafan, och den allmänna rörelsens intressen skulle därför illa tillgodoses,

om man endast bibehölle sådana telegrafstationer, som bära sig. Dessa senares antal är jmförelsevis ringa mot antalet af de stationer, der utgifterna öfverskjuta inkomsterna. Då nu de enskilda telefonledningarnas täflan med statens telegrafverk hotar att än mer förminska det fåtal af telegrafstationerna, som hittills lemnat någon behållen inkomst, samt att allt mer öka den brist i telegrafverkets inkomster, för hvars fyllande andra statsmedel redan måst anvisas, synes det mig vara hög tid att af telefonväsendet fordra någon godtgörelse för de förluster, detsamma vållar statsverket.

I förstberörda underdåniga yttrande har telegrafstyrelsen redogjort för det sätt, på hvilket telefonväsendet behandlats af de europeiska staterna.

I allmänhet har rätten att anlägga telefonledningar förklarats likaväl som rätten att anlägga telegraflinier utgöra ett statsmonopol, och staten har sedan antingen sjelf tagit inrättandet af telefonförbindelser om hand, såsom i Tyskland och Schweitz, eller ock, såsom i andra länder, gjort rätten dertill beroende på koncession i hvarje särskildt fall. I de länder, der koncessions-systemet vunnit tillämpning, har koncessionsinnehafvaren vanligen att erlagga någon viss årlig afgift till statskassan. Denna afgift utgöres i vissa länder af en i koncessionen bestämd procent af bruttointäkten på företaget. Sålunda utgå i England, Frankrike och Ryssland 10 procent af bruttointkomsten till staten och i Spanien får koncessionsinnehafvaren afstå ända till 25 procent af sin bruttointkomst, hvarjemte han måste underkasta sig att få sitt telefontät indraget, derest staten anlägger ett dylikt inom samma trakt. I andra länder åter, såsom i Belgien, Italien och Österrike, utgår telefonskatten i form af en viss afgift för hvarje till ett telefontät hörande ledning eller apparat. I Belgien är denna afgift bestämd till endast 5 francs (= 3 kr. 60 öre) för hvarje *abonment*, men staten eger der att efter viss i koncessionen bestämd tid (högst 25 år) utan ersättning öfvertaga hela anläggningen, hvilken äfven tidigare kan af staten inlösas mot erläggande af anläggningskostnaden. I Italien erlägges en afgift af 15 francs (= 10 kr. 80 öre) för hvarje *apparat* och i Österrike 12 gulden (= ungefär 18 kronor) för hvarje *ledning*.

I våra grannländer Norge och Finland är visserligen icke någon beskattning af telefonväsendet införd, men statstelegrafen är der på annat sätt skyddad mot alltför stor konkurrens af telefoninrättningarne. I Norge är det nemligen icke medgifvet att utan särskild tillåtelse utsträcka en enskild telefonledning utöfver en stads eller ett härads gränser och i Finland få dylika ledningar, der de ej uteslutande afse enskildt bruk, icke anläggas utan vederbörlig koncession, deri staten eger förbehålla sig rätt att efter viss tid inlösa hela anläggningen.

I Danmark äro, så vidt jag känner, ännu icke några lagbestämmelser rörande telefonväsendet meddelade, men förslag har varit väckt om införande af koncessionssystemet.

Vid jämförelse af ofvan omnämnda i utlandet tillämpade system vid beskattning af telefonväsendet har telegrafstyrelsen kommit till den slutsats, att afgiftens läggande på de särskilda telefonapparaterna i hvarje särskildt telefonnät vore den för våra förhållanden bäst lämpade skatteformen.

Om man nemligen föreskrefve, att, såsom i åtskilliga främmande länder, en viss procent af telefonbolagens eller föreningarnes bruttoinkomster skulle ingå till statsverket, komme detta att förorsaka alltför stor ojämnhet i beskattningen, enär hos oss abonnementsavgifterna, som hos de stora bolagen i allmänhet afse icke allenast ersättning för betjenande och underhåll utan jemväl ränta och amortering af den ursprungliga anläggningskostnaden, inom de talrika telefonföreningarne utgå med mycket olika belopp, allt efter som abonnementsavgiften är afsedd att betäcka allenast kostnaden för centralstationens betjenande, eller deri ingår jemväl ränta och amortering af anläggningskostnaden o. s. v. Årsavgifterna lära sålunda kunna vexla mellan tio och sjuttio kronor samt hos telefonbolagen i Stockholm och Göteborg utgöra 125 kronor. En skatt af tio procent å årsavgiften skulle således komma att vexla mellan en krona och tolf kronor 50 öre. En beskattning å hvarje ledning, såsom i Österrike, skulle sannolikt leda anläggningen af enskilda telefonledningar i den riktning, att för den fastställda afgiftens fördelande på flere delegare så många telefonapparater som möjligt komme att insättas i en och samma ledning, och synes af sådan anledning ej heller vara att förorda.

I likhet med telegrafstyrelsen anser jag därför rättast att låta skatten utgå med ett visst belopp för hvarje telefonapparat.

Då ifrågavarande beskattning naturligen icke bör drabba sådana ledningar, som anläggas af enskild person och icke äro afsedda för allmänheten, torde, på sätt telegrafstyrelsen jemväl föreslagit, böra stadgas, att afgift skall erläggas endast för sådana apparater, som stå i förbindelse med en centraltelefonstation och dertill hörande telefonnät.

I fråga om afgiftens storlek har telegrafstyrelsen erinrat, att då abonnementsavgift i England, Frankrike och Ryssland kan uppgå ända till 500 à 600 francs om året, beskattningen med tio procent af abonnementsavgiften ställer sig ej obetydligt högre än i de länder, der en bestämd årlig skatt erlægges. Bland de senare länderna hade väl Belgien den lägsta avgiften, men der skulle ju anläggningen vid koncessionstidens slut tillfalla statsverket utan ersättning. Den billigaste avgiften, som någon utländsk stat kräfd, vore således den italienska med femton francs för hvarje apparat.

I öfverenstämmelse härmed har telegrafstyrelsen föreslagit, att beskattningen å de svenska telefonledningarne måtte bestämmas till tio kronor för apparat. Styrelsen antager, att en sådan beskattning skulle inbringa statsverket 100,000 kronor om året. Och då det uppgifna beloppet af 10 kronor för hvarje apparat synes lämpligt och billigt samt den utaf styrelsen beräknade statsinkomsten synes mig ungefär motsvara den förlust, de enskilda telefonledningarne för närvarande tillskynda statens telegrafverk, förordar jag det af styrelsen föreslagna beloppet.

Telegrafstyrelsen har vidare påvisat, hurusom sådana telefonstationer, hvilka upplåtas till allmänt bruk mot afgift och sålunda betjena en mängd personer samt bringa sina innehafvare direkt inkomst, utgöra ett särskildt slag af anläggningar, som på det mest uppenbara och verksamma sätt konkurrera med statens telegrafverk. Med upplyning att för sådana stationer vore i Italien och Belgien stadgad en särskild skatt af 50 francs, har styrelsen föreslagit 40 kronor såsom det minsta, som i Sverige borde erläggas för sådana stationer. Enligt de statistiska uppgifter, som blifvit styrelsen meddelade, uppgick antalet af sådana stationer i Sverige vid slutet af år 1886 till 417.

Emot telegrafstyrelsens sistberörda förslag synes mig dock åtskilligt vara att invända. I vårt land, både å landsbygden och inom städer, såsom i bodar, finnes en mängd telefonstationer, hvilka upplåtas åt allmänheten mot en billig afgift. En så betydlig beskattning som den nu ifrågasatta skulle helt visst i en betänkelig grad minska antalet af dessa stationer, som äro till stor beqvämlighet för allmänheten utan att de alltid äro till hinder för telegrafverket. Och då afsigten är att bereda statsverket den åsyftade inkomsten genom en beskattning, så billig att den ej behöfver inskränka allmänhetens bruk af telefonväsendet, men icke att förorsaka en väsentlig inskränkning i tillfället att anlita telefonen i den mängd fall, der täflan med statens telegrafledning ej eger rum, hemställer jag, att hvad telegrafstyrelsen i detta afseende föreslagit ej måtte föranleda någon åtgärd.

Under förutsättning att statsverket genom beskattning af enskilda telefonledningar bereddes någon ersättning för den förlust, sådana ledningar tillskyndade telegrafverket, har telegrafstyrelsen uttalat den åsigt, att tillstånd till anläggning af enskilda telefonledningar öfver allmän väg och kronans mark kunde i vidsträcktare mån än hittills vinna nådigt bifall. Telegrafverkets ledningar borde dock icke undanträngas från de allmänna vägarne, å hvilka dessa alltid borde ega företrädesrätt framför enskilda telefonledningar. Ej heller kunde enskilda telefonledningar tillåtas mellan landets hufvudorter, såsom Stockholm, Göteborg, Gefle, Norrköping, Sundsvall med flera ställen; ty eljest skulle telegramvexlingen lida en inskränkning, som icke

kunde uppvägas af de ifrågasatta afgifterna. Anläggning af dylika telefonledningar borde förbehållas telegrafverket under de vilkor, nådiga brevet den 10 april 1885 för sådant fall bestämmer. Dessa äro:

att telegrafverket från vederbörande kommun, bolag eller enskilda telefonintressenter erhåller full ersättning för den med anläggningen af erforderlig särskild förbindelselinie förenade kostnad, hvilken ersättning skall erläggas till halfva beloppet före anläggningens början och med återstoden, när linien är färdig till begagnande;

att såsom godtgörelse för telefonförbindelsens vidmagthållande och be-
tjenande äfvensom för den minskning i telegrafinkomst, som genom denna förbindelse kan föräntas, till telegrafverket erlägges en afgift af 50 öre för hvarje genom förbindelsen förmedlat telefonsamtal under högst fem minuters tid;

att för telefonförbindelsens begagnande till samtal, allmänheten icke får af kommun, bolag eller enskilda personer påläggas någon ytterligare afgift utöfver den, som skall utgå till telegrafverket; samt

att, der öfverenskommelse om anordnande genom telegrafverkets försorg af dylik telefonförbindelse träffas på obestämd tid, telegrafverket förbehålles rätt att, derest omständigheterna skulle dertill gifva anledning, mot återgåldande af det för den särskilda förbindelselinies upprättande erlagda ersättningsbelopp upphäfva öfverenskommelsen.

Det återstår ännu att taga i öfvervägande, huruledes uppbörden af de ifrågavarande afgifterna bör anordnas. Utan tvifvel bör uppbörden ske genom de vanliga uppbördsmännen, och jag tror densamma kunna anordnas enklast genom att låta beskattningen utgå under titeln *bevillning af särskilda förmåner och rättigheter*, som redan omfattar afgifter af sins emellan särdeles olika beskaffenhet. Om hvarje styrelse för telefonbolag eller telefonförening tillförbindes att hvarje år i Stockholm före den 1 augusti till öfverståthållare-embetet och i öfriga delarne af riket före den 1 november till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande insända uppgift å samtliga innehafvare af telefonapparater, hvilka under någon del af löpande året varit förenade med bolagets eller föreningens telefontät, blefve Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i tillfälle att deraf lemna del åt vederbörande uppbördsmän för skattens påförande i den vanliga debetsedeln.

I öfverensstämmelse med hvad jag nu anfört har jag uppgjort ett förslag till ändring af nådiga förordningen den 16 maj 1884 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, hvilket förslag jag hemställer Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att antaga. Och torde Eders Kongl. Maj:t vilja vid utfärdande af en blifvande författning i

ämnet vidtaga erforderliga förändringar i de till berörda förordning hörande formulär.

Sedan departementschefen uppläst det af honom omförmälda förslag

instämde Statsrådets öfrige ledamöter i departementschefens hemställan; och behagade Hans Maj:t Konungen med bifall härtill förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition af den lydelse, bilagan — — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Hans Wachtmeister.
